

پاسخنامهٔ سنجشِ رشد

اهمیت و ضرورت

هدف نهایی یادگیری، تنها **افزایش دانش** نیست؛ باید **طنین باورها** در **رفتار و سبک زندگی** آشکار شود. برای مشاهده دقیق‌تر این مسیر و برنامه‌ریزی برای گام‌های بعدی، از دو ابزار ساده و ژرف بهره می‌بریم: «**خودسنجی پیشینی**» و «**خودسنجی پسینی**».

چرا این خودسنجی‌ها مهم هستند؟ این فرآیند، فرصتی است تا پیش از آغاز یادگیری، نگاهی به دانسته‌های فعلی خود بیندازیم و در پایان، دستاوردهای ارزشمند این مسیر را به تماشا بنشینیم. **سنجش رشد؛ گامی مهم در مسیر یادگیری است.**

همان‌طور که از نام خودسنجی برمی‌آید، این سؤالات به **هیچ وجه** «امتحان و آزمون» نیست و هیچ‌گونه نمره‌دهی یا قضاوتی در کار نخواهد داشت. **سنجش رشد یک آینه است، نه ابزار قضاوت!** هدف، «**سنجش**» برای «**بهبود مستمر**» است که هم جنبه شخصی برای یادگیرنده دارد و هم جنبه عمومی برای یاددهنده جهت ارتقای سطح کیفی تدریس.

شیوه اجرا

مرحله اول (خودسنجی پیشینی)

در آغاز مسیر، نخستین جلسه و پیش از شروع تدریس و مطالعه کتاب، پرسش‌های «خودسنجی پیشینی» **بدون مراجعه به کتاب** و تنها بر اساس دانش و بینش شخصی، با آرامش و صداقت پاسخ داده می‌شود. خودسنجی پیشینی **در آغاز راه**، کمک می‌کند دانش و بینش اولیه خود را پیش از آغاز دوره یادگیری بسنجیم.

مرحله دوم (خودسنجی پسینی)

در آخرین جلسه و پس از اتمام کامل کتاب و پایان یافتنِ مرور و ارزیابی‌ها، پرسش‌های «خودسنجی پسینی» دوباره بدونِ مراجعه به کتاب و با تکیه بر آموخته‌های این دوره، صادقانه پاسخ داده می‌شود. خودسنجی پسینی در پایان راه، میزان رشد و عمیق شدن باورها را پس از تلاش برای یک دوره یادگیری، به تصویر می‌کشد.

مرحله سوم (مشاهده مسیر رشد)

مقایسه نتایج این دو مرحله، به روشنی پیشرفتِ صورت گرفته را نشان می‌دهد. این مقایسه بیان‌گر است که کدام مفاهیم به خوبی درونی شده و کدام بخش‌ها نیازمند توجه و تمرین بیشتری هستند. مقایسه آن‌چه که دیروز بوده‌ام و آن‌چه که امروز هستم نشان می‌دهد که چقدر در مسیر رشد و یادگیری دانش، عمیق شدنِ بینش و مصمم شدن در قصد رفتاری موفق عمل کرده‌ام. نکته مهم در این مسیر آن است که بدانیم:

رمز مهم برای یک خودسنجی مؤثر و سنجش رشد؛ صداقت است.

توجه:

خودسنجی‌ها و پاسخ‌ها در وبگاه سفیران بارگذاری شده که با مراجعه به وبگاه و یا اسکن کردنِ نشان رو به رو از طریق گوشی همراه قابل دستیابی است.

پیش از شروع، حتماً بخوانیم!

این سؤالات به هیچ وجه «امتحان و آزمون» نیست و هیچ‌گونه نمره‌دهی یا قضاوتی در کار نخواهد داشت؛ بلکه قرار است میزان رشد واقعی را در فرآیند یادگیری نشان دهد.

سنجش رشد یک آینه است، نه ابزار قضاوت!

بنابراین در مواجهه با پرسش‌ها، اگر پاسخ صحیح را نمی‌دانستیم باید گزینه «نمی‌دانم» را انتخاب کنیم و نه آن‌که برای کسب نمره بالاتر، جواب صحیح را حدس بزنیم. در پاسخ به پرسش‌های رفتاری نیز باید خود واقعی‌مان را انتخاب کنیم و نه آن‌که برای نشان دادن چهره بهتر از خود، «بهترین گزینه» را انتخاب کنیم.

از این‌رو، صداقت در نشان دادن خود واقعی و پاسخ‌سازی نکردن، مهم‌ترین شرط برای نتایج حقیقی، جهت برنامه‌ریزی برای آینده‌ای روشن‌تر و قرار گرفتن در مسیر رشد است.

لطفاً با توجه به نکات مهم بالا، به ۳۰ پرسش در ادامه پاسخ دهید.

سنجش دانش و درک مفاهیم

این بخش، میزان آشنایی با اطلاعات و مفاهیم اصلی هر درس را می‌سنجد.

اگر پاسخ صحیح را نمی‌دانستید، گزینه «نمی‌دانم» را انتخاب کنید و نه آن که برای کسب نمره بالاتر، جواب صحیح را حدس بزنید.

درس ۱: کدام گزینه، راه میانه و صحیح در شناخت خداوند را توصیف می‌کند؟

- ☐ الف) هرچند هیچ گونه شناختی از خداوند نداریم، ولی به وجودش یقین داریم.
- ☐ ب) به وجود خداوند یقین داریم و برای شناخت بهتر، او را با برترین صفات کمال انسانی توصیف می‌کنیم.
- ☒ ج) به وجود خداوند یقین داریم، اما نمی‌توانیم او را با تشبیه به مخلوقات توصیف کنیم.
- ☐ د) نمی‌دانم.

درس ۲: استغفار حقیقی با چه چیزی همراه است؟

- ☐ الف) اشک و درخواست عاجزانه و امید به رحمت و بخشش خداوند.
- ☒ ب) پشیمانی دردل، معذرت‌خواهی با زبان و تلاش برای جبران کردن اشتباه.
- ☐ ج) ضمن پشیمانی، فراموش کردن گذشته، تمرکز بر آینده و امیدوار بودن.
- ☐ د) نمی‌دانم.

۳

درس ۴: رابطه پذیرش ولایت اهل بیت علیهم السلام با اعمال ما چیست؟

- ☐ الف) ولایت برای قبولی اعمال کفایت می کند و به چیز دیگری نیاز نیست.
- ☐ ب) ولایت سبب ارزشمندتر شدن اعمال و بالاتر رفتن مقام می شود.
- ☒ ج) ولایت، شرط اولیه و لازم برای قبولی اعمال است.
- ☐ د) نمی دانم.

۴

درس ۴: چگونه ممکن است فردی هم قاری قرآن باشد و هم جهنمی؟

- ☐ الف) تلاوت قرآن بدون اخلاص .
- ☒ ب) تلاوت قرآن بدون داشتن ولایت .
- ☐ ج) قاری قرآن هرگز جهنمی نمی شود و همواره بهشتی است.
- ☐ د) نمی دانم.

۵

درس ۶: کدام مورد از شؤون امام و جانشین پیامبر صلی الله علیه و آله است که در عمل او را از مدعیان دروغین خلافت متمایز می کند؟

- ☐ الف) شجاعت و حمایت از مردم.
- ☐ ب) داشتن پایگاه اجتماعی و مقبولیت مردمی .
- ☒ ج) علم الهی و توانایی پاسخگویی به تمام سؤالات.
- ☐ د) نمی دانم.

درس ۷: کدام یک هنگام مرگ، برزخ و قیامت بیش از همه به کار انسان می‌آید؟

۶

- ☐ الف) فراوانی نیکی‌ها.
- ☒ ب) دوست داشتن پیامبر ﷺ و اهل بیت ﺍﻟﺒﯿﺖ ﺍﻟﻪﯨﻤﯿﻦ.
- ☐ ج) اندک بودن بدی‌ها.
- ☐ د) نمی‌دانم.

درس ۸: با توجه به تشبیه اهل بیت ﺍﻟﺒﯿﺖ ﺍﻟﻪﯨﻤﯿﻦ به «خورشید هدایت»، کدام گزینه نادرست است؟

۷

- ☐ الف) برای بهره بردن از نور خورشید و هدایت امامان، نیازی به تلاش نیست و این نور به طور خودکار همه را در بر می‌گیرد.
- ☐ ب) همانطور که خورشید غروب می‌کند، هر کدام از امامان معصوم ﺍﻟﺒﯿﺖ ﺍﻟﻪﯨﻤﯿﻦ نیز با شهادت خود روزی غروب کردند و هدایتشان خاموش شد.
- ☒ ج) کسی که به اهل بیت ﺍﻟﺒﯿﺖ ﺍﻟﻪﯨﻤﯿﻦ پشت کند، مانند کسی است که خود را از نور خورشید محروم کرده؛ این خود اوست که زیان می‌بیند، نه خورشید.
- ☐ د) نمی‌دانم.

۸

درس ۹: وقتی دو نفر با یکدیگر هم‌نشین می‌شوند، کدام یک نزد خداوند محبوب‌تر است؟

(الف) کسی که خوش‌رفتارتر و با محبت‌تر است. ☒

(ب) کسی که بیشتر اهل نماز و تلاوت قرآن است. ☐

(ج) کسی که علم و دانش بیشتری در حوزه دینی دارد. ☐

(د) نمی‌دانم. ☐

۹

درس ۱۱: در قیامت سنجش اعمال وابسته به چیست؟

(الف) زیادِ نیکی‌ها. ☐

(ب) کمِ بدی‌ها. ☐

(ج) باطن و نیت کارها. ☒

(د) نمی‌دانم. ☐

۱۰

درس ۱۴: یکی از مهم‌ترین ملاک‌های دوستی و دشمنی با دیگران چیست؟

(الف) ثمره و فایده دوستی‌مان با یکدیگر. ☐

(ب) دوستی یا دشمنی آنان با اهل بیت علیهم‌السلام. ☒

(ج) کشش قلبی‌مان نسبت به آنان. ☐

(د) نمی‌دانم. ☐

سنجش بینش و مهارت تحلیل و کاربرد

این بخش، بینش و توانایی را در تحلیل و کاربرد مفاهیم در موقعیت‌های مختلف می‌سنجد.

اگر پاسخ صحیح را نمی‌دانستید، گزینه «نمی‌دانم» را انتخاب کنید و نه آن که برای کسب نمره بالاتر، جواب صحیح را حدس بزنید.

درس ۳: چرا "یاد مرگ" باعث می‌شود انسان انتخاب‌های بهتری در زندگی داشته باشد؟

۱۱

الف) چون انسان از ترس عذاب‌های پس از مرگ، دیگر هیچ لذتی از زندگی نمی‌برد.

ب) چون یاد مرگ باعث می‌شود انسان از همه کناره‌گیری کند و فقط به عبادت بپردازد.

ج) چون یادآوریِ موقتی بودن دنیا، باعث می‌شود تا اولویت‌های ما تغییر کند.

د) نمی‌دانم.

درس ۴: اگر فردی بگوید: «من با نماز خواندن به فارسی احساس معنویت و بیشتر نزدیک شدن به خداوند می‌کنم»، چه پاسخی برای او دارید؟

۱۲

الف) زبان نماز مهم نیست؛ مهم همان احساس معنویتی است که برای بندگی و نزدیک شدن به خداوند کافی است.

ب) بهتر است گاهی نماز را فارسی و گاهی عربی خواند تا میان حفظ احساس معنویت و شیوه و آدابی که خداوند برای نماز گفته، تعادل برقرار شود.

ج) خوب است که در دعا و مناجات، صمیمانه به فارسی با خدا سخن گفت، اما نماز را باید طبق آدابی که خداوند تعیین کرده، به‌جا آورد تا پذیرفته شود و به خداوند نزدیک شد.

د) نمی‌دانم.

۱۳

درس ۵: غیبت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الیک و فاصله ظاهری با ایشان، چه نتیجه‌ای در بر دارد؟

- ☐ (الف) در دوران غیبت، امکان ارتباط عاطفی با امام وجود ندارد.
- ☒ (ب) فاصله فیزیکی، مانع ارتباط قلبی و عاطفی با امام نمی‌شود.
- ☐ (ج) فاصله ظاهری، سبب کاهش عمق معرفت نسبت به امام می‌شود.
- ☐ (د) نمی‌دانم.

۱۴

درس ۷: قرار گرفتن دستور «نیکی به والدین» در قرآن، بلافاصله پس از «عبادت خداوند»، نشان‌دهنده چیست؟

- ☒ (الف) نیکی به والدین، خود نوعی عبادت خداوند است.
- ☐ (ب) اطاعت از والدین، همان اطاعت از خداوند است.
- ☐ (ج) فقط باید به والدین مؤمن نیکی کرد.
- ☐ (د) نمی‌دانم.

۱۵

درس ۱۰: تشبیه امام به کعبه، به کدام معنا اشاره دارد؟

- ☐ (الف) امام نیز مانند کعبه مقدّس است.
- ☐ (ب) امام نیز مانند کعبه یک حقیقت واحد است.
- ☒ (ج) ما وظیفه داریم به سوی امام برویم، نه اینکه منتظر آمدن امام به سوی خود باشیم.
- ☐ (د) نمی‌دانم.

۱۶

درس ۱۱: ما هر میزان که در عبادت خداوند کوشا باشیم، باز هم حق معرفت و بندگی خود را به جا نیاورده ایم. بر این اساس در قیامت باید به چه امید داشته باشیم؟

- ☐ الف) همین کوشش کفایت می کند، خداوند عادل است و جای هیچ نگرانی نیست.
- ☐ ب) همواره باید نگران بود، ولی اعمال نیک ما بدی هایمان را خواهد پوشاند.
- ☒ ج) چشم امیدمان به لطف خداوند و شفاعت اهل بیت علیهم السلام است.
- ☐ د) نمی دانم.

۱۷

درس ۱۲: کدام گزینه، بهترین توصیف از سرنوشت «دوستدار گنهکار» اهل بیت علیهم السلام در قیامت است؟

- ☐ الف) بدون هیچ مشکلی وارد بهشت می شود.
- ☒ ب) پس از پاک شدن به وسیله سختی ها و عقوبت ها، سرانجام نجات می یابد.
- ☐ ج) به دلیل گناهانش، هرگز وارد بهشت نمی شود.
- ☐ د) نمی دانم.

۱۸

درس ۱۳: روایت «لوح آسمانی» که نزد حضرت زهرا علیها السلام بود، کدام حقیقت را اثبات می کند؟

- ☒ الف) تعیین الهی و از پیش مشخص بودن دوازده امام.
- ☐ ب) علم الهی حضرت زهرا علیها السلام.
- ☐ ج) محبت پیامبر صلی الله علیه و آله به حضرت فاطمه علیها السلام.
- ☐ د) نمی دانم.

۱۹

درس ۱۴: نظر شما درباره اهمیت مطالعه و آگاهی از وقایع تاریخی دوران حضرت زهرا علیها السلام چیست؟

- (الف) آن چه در تاریخ بوده گذشته و امروز نتیجه ای جز اختلاف ندارد. ☐
- (ب) برای افزایش اطلاعات عمومی و تاریخی بسیار مفید است. ☐
- (ج) سبب شناخت حق و باطل و دوستان و دشمنان خدا می شود. ☒
- (د) نمی دانم. ☐

۲۰

درس ۱۶: طبق وصیت حضرت زهرا علیها السلام، دلیل اصلی دفن شبانه و پنهانی ایشان چه بود؟

- (الف) جلوگیری از ازدحام جمعیت. ☐
- (ب) رعایت سادگی و پرهیز از تشریفات. ☐
- (ج) معرفی چهره حقیقی دشمنان خدا و ثبت ابدی مظلومیت خویش. ☒
- (د) نمی دانم. ☐

سنجش قصد رفتاری

این بخش، تأثیر آموزه‌ها بر نگرش و تصمیم‌ها را در بروز رفتار می‌سنجد.

در پاسخ به پرسش‌ها باید خود واقعی‌تان را انتخاب کنید و نه آن که برای نشان دادن چهره بهتر از خود، «بهترین گزینه» را انتخاب کنید. پس آن چه که امروز واقعاً هستید را علامت بزنید نه گزینه‌ای که می‌خواهید باشید.

درس ۱: اینکه می‌دانیم خداوند شبیه هیچ چیز نیست و در وصف نمی‌گنجد، چه تأثیری بر شیوه راز و نیاز شما با او می‌گذارد؟

۲۱

- ☐ الف) دانستن آن بسیار مهم است، ولی در عمل تأثیر خاصی بر عباداتم ندارد.
- ☒ ب) چون از درک عظمت او ناتوانم، در راز و نیاز با او بیشتر احساس کوچکی و بندگی می‌کنم.
- ☐ ج) هنگام دعا دستانم را رو به آسمان می‌گیرم، چون خداوند عظیم است و جایگاه آسمانی دارد.
- ☐ د) نمی‌دانم.

درس ۲: پس از یک اشتباه مانند «دل شکستن یک دوست»، چه می‌کنید؟

۲۲

- ☐ الف) تصمیم جدی می‌گیرم که دیگر آن را تکرار نکنم.
- ☒ ب) ضمن توبه به درگاه خدا، از دوستم عذرخواهی و دلجویی می‌کنم.
- ☐ ج) برای توبه، ذکر استغفار را بسیار تکرار می‌کنم.
- ☐ د) نمی‌دانم.

۲۳

درس ۵: برای افزایش ارتباط قلبی و عاطفی خود با امام زمان عجل الله تعالی فرجه الیه چه می‌کنید؟

- (الف) نیازی به کاری از سوی من نیست؛ ایشان همیشه به یاد ما هستند و برای ما دعا می‌کنند. ☐
- (ب) روزانه برای ظهورشان دعا می‌کنم تا بتوانم در زمان ظهور، ارتباطی عمیق با ایشان برقرار سازم. ☐
- (ج) روزانه کارهایی مانند سلام دادن، صدقه برای سلامتی‌شان، هدیه کردن ثواب اعمال نیک، و فاصله گرفتن از گناهان برای خشنودی ایشان انجام می‌دهم تا این ارتباط را تقویت کنم. ☒
- (د) نمی‌دانم. ☐

۲۴

درس ۷: فرض کنید دوستانتان برای یک دورهمی شما را دعوت کرده‌اند و بسیار مشتاق رفتن هستید. اما پدر و مادرتان به دلیلی که به نظر شما چندان منطقی نیست، با رفتن شما مخالفت می‌کنند. در این موقعیت، چه می‌کنید؟

- (الف) به ایشان می‌گویم که دلیلشان منطقی نیست و چون این دورهمی را دوست دارم، حتماً خواهم رفت. ☐
- (ب) سعی می‌کنم با اصرار و پافشاری، نظر ایشان را تغییر دهم؛ ولی اگر قانع نشدند، نمی‌روم. اما با اوقات تلخی یا در چهره‌ام، ناراحتی خود را به ایشان نشان می‌دهم. ☐
- (ج) ابتدا علاقه خود برای رفتن به دورهمی بیان می‌کنم، ولی اگر قبول نکردند، در نهایت تصمیم آن‌ها را می‌پذیرم و به احترام ایشان از خواسته خود صرف‌نظر می‌کنم. ☒
- (د) نمی‌دانم. ☐

۲۵

درس ۸: سیرهٔ امیرالمؤمنین علیه السلام حتی در جنگ‌ها نیز اولویت دادن به «هدایت» بر «پیروزی» بوده است؛ این مطلب چه درسی برای سبک زندگی شما دارد؟

- ☐ الف) برای هدایت گاهی باید جنگید تا پیروز شد. پس اگر جنگی در بگیرد در خط مقدم جبهه خواهیم بود.
- ☒ ب) اگر در بحث و گفتگو احساس کنم هم می‌توانم با یک جمله بر طرف مقابل غلبه کنم و هم با صبوری سبب راهنمایی‌اش شوم، دومی را انتخاب می‌کنم.
- ☐ ج) جنگ امروز، جنگ نرم است و برای پیروزی باید به فنون سخنوری مسلط بود.
- ☐ د) نمی‌دانم.

۲۶

درس ۱۰: برای آنکه در قیامت، شفاعت حضرت زهرا علیها السلام شامل حالتان شود و شما با خود به بهشت ببرند، چه می‌کنید؟

- ☐ الف) در کنار انجام دیگر واجبات، بیشتر به نماز و روزه مستحبی اهمیت می‌دهم.
- ☐ ب) در کنار انجام دیگر واجبات، بیشتر به دیگران خدمت می‌کنم و دستشان را می‌گیرم.
- ☒ ج) در کنار انجام دیگر واجبات، می‌کوشم ایمان و محبت خود را به حضرت زهرا علیها السلام و فرزندان‌شان افزایش دهم.
- ☐ د) نمی‌دانم.

۲۷

درس ۱۰: مقداری پول برای ارتقای گوشی همراه خود به سطح بالاتر پس انداز کرده‌اید. هم‌زمان، متوجه می‌شوید که یک کار فرهنگی مؤثر برای معترّی بهتر امام زمان (عج) در مدرسه یا محله در حال برگزاری است که نیاز به کمک مالی دارد. شما چه می‌کنید؟

- ☐ الف) کمک به کار فرهنگی را وظیفه دیگران یا نهادهای بزرگ‌تر می‌دانم و پولم را برای خرید وسیله شخصی‌ام نگه می‌دارم.
- ☐ ب) امام زمان (عج) نیازی به کمک من ندارند، ایشان حجت خداوند است و نور هدایتشان همیشه به همه می‌تابد؛ پس پولم را برای خودم هزینه می‌کنم.
- ☒ ج) بخشی از پولم را تمام آن را هرچند که اندک باشد، برای کمک به آن کار فرهنگی اختصاص می‌دهم تا محبّتم را به امامم نشان دهم.
- ☐ د) نمی‌دانم.

۲۸

درس ۱۳: برای عمل به این آموزه که باید به «همه دوازده امام» معرفت داشت، چه اقدام عملی برای افزایش شناخت خود از امامانی که کمتر می‌شناسید، انجام می‌دهید؟

- ☐ الف) طبیعی است که هرکس با یک امام انس بیشتری داشته باشد و نیازی به شناخت بقیه نیست.
- ☐ ب) می‌دانم که شناخت همه امامان لازم است، اما مشغله‌ها اجازه نمی‌دهد کار خاصی کنم؛ پس به شفاعتشان امید دارم.
- ☒ ج) از طریق مطالعه زندگی ایشان، سلام دادن به تک‌تک آنان پس از نماز و خواندن دعای توسل، معرفتم را به همه امامان افزایش می‌دهم.
- ☐ د) نمی‌دانم.

درس ۱۵: برای آنکه در عمل نشان دهید سبک زندگی تان رنگ و بوی سیره اهل بیت علیهم السلام را دارد، چگونه

رفتار می کنید؟

۲۹

الف) خسته ام و شب قدر است؛ در وسیله نقلیه عمومی جای آن که بلند شوم که گُهن سالی جایم بنشیند، خودم استراحت می کنم تا قوّت کافی برای دعا و عبادت در شب قدر داشته باشم.

ب) اذان گفته اند، در کوچه کسی را می بینم که زمین خورده، اگر بخواهم برای کمک به او اقدام کنم نماز اوّل وقتم دیر می شود؛ پس رهایش کرده و سریع تر خودم را به مسجد می رسانم تا به عبادت خداوند بپردازم.

ج) غذایم کم است، ولی با دوستم که غذا ندارد تقسیم می کنم؛ یا وقتی خسته ام، با این حال در وسائل نقلیه عمومی جایم را به کهن سالان می دهم.

د) نمی دانم.

درس ۱۶: پرسش مهمی که پیش از انجام هر کاری باید از خودتان بپرسید تا ملاک عملتان باشد، چیست؟

۳۰

الف) این کار چقدر برای آینده و دوران کهنسالی من مفید است؟

ب) این کار چقدر در رشد شخصی و شادابی روزانه من مؤثر است؟

ج) آیا این کار، مرا به محبّت اهل بیت علیهم السلام نزدیک تر می کند؟

د) نمی دانم.